

ΣΧΟΛΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ 2026-2027

ΠΛΑΙΣΙΟ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

ΛΟΓΙΚΗ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ Β΄ ΛΥΚΕΙΟΥ

Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	
ΕΒΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ: 4	ΕΠΙΛΕΓΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ 1

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΑ*:

- Στ. Βιρβιδάκης, Βασ. Καρασμάνης, Χαρ. Τουρνά, *Αρχές Φιλοσοφίας. Β΄ Γενικού Λυκείου. Θεωρητική Κατεύθυνση* [Βιβλίο Μαθητή], ΥΠΔΒΘ, Αθήνα, ΙΤΥΕ-«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» 2012.
- Στ. Βιρβιδάκης, Βασ. Καρασμάνης, Χαρ. Τουρνά, *Αρχές Φιλοσοφίας. Β΄ Γενικού Λυκείου. Θεωρητική Κατεύθυνση* [Βιβλίο Καθηγητή], ΥΕΠΘ-ΠΙ, Αθήνα, ΟΕΔΒ [χ.χ.].
- Θεοδόσιος Ν. Πελεγρίνης, *Αρχές Φιλοσοφίας. Β΄ Ενιαίου Λυκείου. Θεωρητική Κατεύθυνση*, [Βιβλίο Μαθητή], ΥΕΠΘ-ΠΙ, Αθήνα, ΟΕΔΒ 2002¹.
- Π.Ν Πανταζάκος – Θ.Ν. Πελεγρίνης, *Αρχές Φιλοσοφίας* [Βιβλίο Καθηγητή]. *Γ΄ Λυκείου Θεωρητικής Κατεύθυνσης*, Αθήνα, ΟΕΔΒ 2001².
- Διον. Αναπολιτάνος, Δημ. Γαβαλάς, Απ. Δέμης, Κων. Δημητρακόπουλος, Βασ. Καρασμάνης, *Λογική. Θεωρία και Πρακτική. Γ΄ Ενιαίου Λυκείου. Θετική και Θεωρητική Κατεύθυνση. Μάθημα Επιλογής* [Βιβλίο Μαθητή], ΥΕΠΘ-ΙΕΠ, Αθήνα, ΙΤΥΕ-«ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» 2012.
- Δημήτρης Πορτίδης, *Προτασιακός Λογισμός. Η Αληθοσυναρτησιακή Λογική* [Σημειώσεις Καθηγητή], Λευκωσία, ΥΠΠ-ΥΑΠ 2016.

* Διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή στον ιστοχώρο του μαθήματος στην ιστοσελίδα του ΥΠΑΝ.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ

Λαμβάνοντας υπόψη τη ρευστότητα που χαρακτηρίζει τον όρο «Φιλοσοφία», και συνεπώς την αδυναμία οριστικής απάντησης στο ερώτημα «Τι είναι η Φιλοσοφία», το Αναλυτικό Πρόγραμμα Λογικής-Φιλοσοφίας κινείται ακριβώς στους δρόμους που ορίζει η φιλοσοφική σκέψη, δηλαδή σε μία διαφορετική σύλληψη και θεώρηση της πραγματικότητας, που οδηγεί σε μία διαφορετική στάση ζωής, και στην καλλιέργεια δεξιοτήτων του «κρίνειν» και του «σκέπτεσθαι», όπως διαμορφώθηκαν από την αρχαία ελληνική-φιλοσοφική σκέψη – κατά τη γένεση δηλαδή της Φιλοσοφίας – μέχρι και τη σύγχρονη δυτική φιλοσοφία. Το ενδιαφέρον επικεντρώνεται σε αυτές ακριβώς τις παραμέτρους που θα καταστήσουν τους αυριανούς ανθρώπους, πολίτες και επιστήμονες, ικανούς να απορούν και να σκέφτονται αντιλαμβανόμενοι/νες τη διαρκή εξέλιξη της γνώσης.

Το μάθημα εστιάζει στη γονιμοποιό δύναμη της φιλοσοφικής πολυφωνίας, όπως εμφανίζεται στις επιμέρους φιλοσοφικές ιδέες και θεωρίες και στοχεύει στην άσκηση των μαθητών/τριών στον κριτικό έλεγχο και την αποδόμηση των δογματικών θέσεων περί της μίας και σωστής σκέψης ή της μίας ορθής και εξαντλητικής θεωρίας. Η επαφή με τις επιμέρους θεωρίες δεν γίνεται γραμμικά-χρονικά, δηλαδή ιστορικά, αλλά στη βάση επιμέρους «Θεματικών Ενοτήτων» εντός των οποίων η γραμμική-χρονική και ιστορική διάσταση του περιεχομένου της Φιλοσοφίας αποκτά νόημα και καθίσταται λειτουργική για τη σύγχρονη σκέψη. Η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης των μαθητών/τριών επιχειρείται μέσω της ελευθερίας, αλλά και των ορίων που προβάλλει η πολυφωνία των φιλοσοφικών θεωριών και των επιμέρους φιλοσοφικών κλάδων (Γνωσιολογία, Μεταφυσική, Λογική, Φιλοσοφία της Επιστήμης,

¹ Το εν λόγω διδακτικό εγχειρίδιο είναι διαθέσιμο μόνο σε ψηφιακή-ηλεκτρονική μορφή.

² Ο.π.

Φιλοσοφία του Νου, Ηθική, Αισθητική, κ.ά.). Συγκεκριμένα, η εξέταση των επιμέρους ιδεών και εννοιών ακολουθεί τον δρόμο της πνευματικής ελευθερίας που διανοίγεται με την πολυπρισματική θεώρησή τους στην πορεία του χρόνου, δηλαδή από την προσωκρατική μέχρι και τη σύγχρονη δυτική φιλοσοφία, αλλά οφείλει να επιστρέψει στο ιστορικό παρόν και μέλλον των μαθητών/τριών δίνοντας λύσεις σε σημαντικά ερωτήματα που τους/τις απασχολούν και οδηγώντας τους/τις στον μέγιστο δυνατό βαθμό αυτογνωσίας, αυτοσυνειδησίας και αυτοκαθορισμού μέσα στο ιστορικό και κοινωνικό γίγνεσθαι.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ		
ΕΝΟΤΗΤΕΣ / ΚΕΦΑΛΑΙΑ		ΠΕΡΙΟΔΟΙ ΔΙΔ.
1.	ΞΕΚΙΝΩΝΤΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΡΙΑ – ΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΕΡΩΤΗΜΑ	
1.1	Η Ιδιαιτερότητα της Φιλοσοφικής Σκέψης	
1.1.1	Τι εστί Φιλοσοφία; Ορισμός του “φιλοσοφείν”.	2
1.1.2	Το ζήτημα της “αρχής” (Θαλής, Αναξίμανδρος, Αναξίμενης) και της “δομής” (Ηράκλειτος, Παρμενίδης, Δημόκριτος) του κόσμου στην προσωκρατική Φιλοσοφία.	3
1.2	Βασικοί Στόχοι της Φιλοσοφικής Δραστηριότητας	
1.2.1	Το “φιλοσοφικό επιχείρημα” ως απαίτηση για τις πιο βασικές πεποιθήσεις. Οι προϋποθέσεις της “φιλοσοφικής αναζήτησης”.	2
1.2.2	Ο άνθρωπος και ο κόσμος. Από τη θεωρία των Σοφιστών στη Φιλοσοφία του Σωκράτη. Η γέννηση της κριτικής σκέψης.	2
1.3	Κλάδοι της Φιλοσοφίας και Επιστήμες	
1.3.1	Η Φιλοσοφία προηγείται και έπεται των επιστημών.	1
1.3.2	Κλάδοι της Φιλοσοφίας: «Γνωσιολογία», «Οντολογία-Μεταφυσική», «Λογική», «Ηθική», «Αισθητική».	2
1.4	Φιλοσοφία και Κοινωνία	
1.4.1	Η κοινωνική και πολιτική διάσταση της Φιλοσοφίας.	2
1.4.2	Η Στωϊκή Φιλοσοφία. Ζήνων ο Κιτιεύς.	3
1.4.3	Ο φιλόσοφος και η εξουσία: Σενέκας και Μάρκος Αυρήλιος.	2
1.4.4	Από τη Φιλοσοφία ως τέχνη του ατομικού-μυστικιστικού βίου (Πυθαγόρας) στη Φιλοσοφία ως τέχνη του κοινωνικού βίου (Πλάτωνας).	3
1.5	Φιλοσοφία και Ιστορία	
1.5.1	Από την «Ιστορία της Φιλοσοφίας» στη «Φιλοσοφία της Ιστορίας».	2
2.	ΚΑΤΑΝΟΩΝΤΑΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ – ΣΚΕΨΗ, ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ	
2.1	Γλώσσα και σκέψη	
2.1.1	Η άρρηκτη σχέση μεταξύ «γλώσσας» και «σκέψης». Μπορώ να σκεφτώ χωρίς λέξεις;	2
2.2	Λέξεις, Νόημα και Καθολικές Έννοιες	
2.2.1	Λέξη, πράγμα και νόημα. «Έννοιες» και «Καθολικές Έννοιες» ή «Καθόλου Όντα».	2
2.2.2	Από τους δύο κόσμους του Πλάτωνα στον έναν κόσμο του Αριστοτέλη.	3
2.3	Τι είναι η Αλήθεια;	
2.3.1	Από την «ασφάλεια» της πλάνης στην «ανασφάλεια» της αλήθειας: η πλατωνική <i>Εικόνα του σπηλαίου</i> .	3
2.3.2	Ο ορισμός της αλήθειας. Η «σωκρατική μέθοδος» για την αναζήτηση της	3

	αλήθειας.	
2.3.3	Θεωρίες για την αλήθεια.	3
2.4	Λογική και Φιλοσοφία	
2.4.1	Οι νόμοι της «ορθής σκέψης» και το «έγκυρο επιχείρημα».	2
2.5	Η Λογική μέσα στο χρόνο	
2.5.1	Οι απαρχές της Λογικής.	2
2.6	Η Λογική του Αριστοτέλη	
2.6.1	Η αριστοτελική Λογική και η διαμόρφωση του «έγκυρου συλλογισμού».	3
3.	ΠΡΟΤΑΣΙΑΚΗ ΛΟΓΙΚΗ – Η ΕΓΚΥΡΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ	
3.1	Γλώσσα – Πρόταση – Αληθοτιμή Πρότασης	
3.1.1	Η λειτουργία του όρου «πρόταση» στη Λογική. Η «αληθοτιμή» μίας πρότασης και οι «ταυτόσημες προτάσεις».	3
3.2	Το Επιχείρημα	
3.2.1	Το «επιχείρημα» και το «σχήμα του επιχειρήματος».	3
3.3	Το Έγκυρο Επιχείρημα	
3.3.1	Οι «συνθήκες εγκυρότητας» ενός επιχειρήματος. Η περίπτωση του «αντιπαράδειγματος».	3

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	
ΓΡΑΠΤΗ	ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ/ΣΥΝΤΡΕΧΟΥΣΑ/ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΗ
Εξέταση στην εξεταστέα ύλη Α΄ Τετραμήνου.	i. Συμμετοχή μαθητή/τριας στην τάξη. [Ενδεικτικά: ενδιαφέρον για το μάθημα, ανάπτυξη πρωτοβουλιών, προφορική συμμετοχή κ.ά.] ii. Κατ' οίκον εργασία. [Ασκήσεις εμβάθυνσης και συγγραφή φιλοσοφικών δοκιμίων που ανατίθενται σε υποχρεωτική ή/και προαιρετική βάση] iii. Ατομική ή ομαδική δημιουργική εργασία μελέτης που προετοιμάζεται κατόπιν ανάθεσης και με την καθοδήγηση του/της διδάσκοντα/διδάσκουσας. Η εν λόγω εργασία παρουσιάζεται από τους μαθητές/τριες στην τάξη. [Συνθετικές-Ερευνητικές Εργασίες σε θεμελιώδη ζητήματα που εξετάζει η Φιλοσοφία και η Λογική] iv. Δραστηριότητες διάκρισης ή/και εθελοντική εργασία που σχετίζονται με το μάθημα πέραν της διδασκαλίας στην τάξη. [Ενδεικτικά: σύντομες κριτικές, ανάλυση και σύγκριση φιλοσοφικών ιδεών, επεξηγήσεις φιλοσοφικών εννοιών, συμμετοχή σε διαγωνισμούς, συμμετοχή σε συνέδρια κ.ά.]